Kommentarer i rapporten er gjort av Herman J Berge

Arne Trondrud
3630 Rødberg

Den som leser rapporten vil forstå hvorfor det er så vanskelig å bekjempe korrupsjonen i landets kommuner

Rapport om gransking

- av statstilskudd ved utbygging av privat veg for Vassetvegen Andelslag i 2000

11. oktober 2005

Innledning
Den 25.07.2005 ble advokat Erling Grimstad forespurt av Arne Trondrud, 3630 Rødberg (oppdragsgiver) om å gjennomføre gransking av statstilskudd for utbygging av den private veien, eid av Vassetvegen Andelslag. Trondrud er medlem i nevnte andelslag.

Tilbud om gransking ble akseptert av Arne Trondrud den 30.08.2005. Det ble avtalt at rapport om granskingsarbeidet skulle ferdigstilles medio oktober 2005.

Arbeidet med å avdekke fakta i saken er utført av seniorrådgiver Bjørn Tore Saltvik i samarbeid med advokat Erling Grimstad.

Beskrivelse av det aktuelle forholdet
Det forholdet jeg er anmodet om å granske gjelder avdekking av fakta i forbindelse med statstilskudd for utbygging av den private vegen som tilhører Vassetvegen Andelslag i Nore og Uvdal kommune.

Trondrud har mistanke om at det ble gitt uriktige opplysninger til myndighetene omkring 2000 om bruk av vegen eid av Vassetvegen Andelslag.

I 1986 gjennomgikk Vassetvegen ifølge Trondrud, standardheving til veiklasse 3 for strekningen Herjulfsgård til brua ved Vassetvatnet. Dette var en strekning på 3,2 km. Arbeidet med standardhevingen og nybygging led av store mangler.

Veiklasse 3 dekker krav til kjøring med vogntog på 22 meter.

Den 07.06.2000 søkte Vassetvegen andelslag (AL) om tillatelse til standardheving av eksisterende skogsbilvei, til veiklasse 3. Uten at Trondrud vet det sikkert, antar han at denne standardhevingen kun gjaldt den delen av veien som ikke var gitt standardheving for samme vei i 1986, dvs fra brua ved Vassetvatnet og frem til Slettastølen. Dette var en strekning på 5,2 km. I søknaden ble bruken av veien beskrevet slik:

- andel jordbruksinteresser: 10%
- andel skogbruksinteresser: 70%
- andel seter/beiting: 10%
- andel annet (hytter): 10%

Den 16.08.2000 søkte Vassetvegen AL om statstilskudd til skogsvei. I søknaden ble bruken av veien beskrevet slik:

- andel skogbruksinteresser: 100%

I brev av 15.03.2001 fra Fylkesmannen i Buskerud fremkommer det at Vassetvegen AL ble innvilget 45% av godkjente kostnader. I oversikt om fordeling av tilskudd, fra skogbrukssjef Geir Johan Groven av 23.10.2001 fremgår det at Vassetvegen AL var gitt tilskudd med kr. 270 000 utbetalt til vegforeningens bankkonto 2356.05.20646.

I tillegg ble Vassetvegen AL gitt statstilskudd med kr. 117 000 slik at det totale statstilskuddet utgjorde 45% av de totale kostnadene på kr. 860 000 (dvs kr. 387 000).

Trondrud har mistanke om at det i søknaden om statstilskudd ble gitt uriktig informasjon om andel skogbruksinteresser i forhold til jordbruksinteresser ved bruk av vegen.

De opplysningene som ble gitt i søknad om statstilskudd i 2000, antas å ha vært avgjørende for fastsettelsen av størrelsen på det statstilskudd som er utbetalt for utbygging av vegen.

Trondrud anfører at opplysningene om bruk av vegen var uriktige og at den personen som undertegnet søknaden, var klar over dette. På denne bakgrunn hevder han at staten ble forledet til å betale støtte til vegutbyggingen.

Det er uklart om det ville blitt foretatt utbedring av vegen, dersom statstilskudd ikke ble gitt. Konsekvensen av redusert tilskudd eller mangel på tilskudd, er uten betydning for å besvare dette oppdraget.

Det er uklart om det var adgang til å gi tilskudd til vegutbyggingen i hele veien lengde (dvs 8,4 km) idet andelslaget mottok tilskudd til vegutbygging for en del av veien i 1986.

Trondrud var klar over at han var forpliktet til å betale sin andel, fordi flertallet i andelslaget besluttet utbygging av vegen. Han vil imidlertid ikke betale for utbyggingen dersom beslutning om utbygging er basert på uriktig grunnlag.

Henlagt av politib Bjørn Lande

Trondrud har anmeldt forholdet til politiet i anmeldelse av 22.03.2004. Saken ble henlagt uten at det var igangsatt politietterforskning med begrunnelse om at forholdet ikke var straffbart. Etter vår vurdering og basert på ny informasjon som vi har avdekket gjennom granskingen, er det åpenbart grunnlag for mistanke om at det har skjedd straffbare forhold i saken. Dette kommenteres nedenfor.

Formålet med granskingen
Formålet med granskingen er beskrevet slik i oppdragsavtalen:

- Avdekke om det i søknad om statstilskudd i 2000 ble gitt uriktige opplysninger om bruk av Vassetvegen, av betydning for adgangen til å oppnå statstilskudd ved vegutbyggingen.

Gjennomføring av granskingen
Granskingen har tatt sikte på å skaffe relevant faktagrunnlag for å avdekke om det ble gitt uriktige opplysninger om bruk av Vassetvegen av betydning for adgangen til å oppnå statstilskudd ved vegutbyggingen.

Videre er det gjennomført samtaler med personer som har deltatt i saksbehandlingen.

Det er gjennomført samtaler med følgende personer:

Navn	Stilling/funksjon
Dag Sjølås	Rådgiver i skogavdelingen i Landbruks. og matdepartementet
Håkon Sønsterud	Tidligere regnskapsfører for Vassetvegen AL og andelshaver i samme andelslag
Svein Sporan	Andelseier og formann i Vassetvegen AL på det tidspunkt søknad om statstilskudd ble utfylt. Ifølge Arne Trondrud var han samtidig kommuneingeniør
Nils Sporan	Undertegnet søknadsskjema om statstilskudd fra Vassetvegen AL i deltidsjobb ved landbrukskontoret i Nore og Uvdal kommune. Sønn av formann i Vassetvegen AL.
Finn Roar Bruun	Tidligere fylkesskogmester og rådgiver/saksbehandler hos fylkesmannen i Buskerud
Geir Johan Groven	Tidligere skogbrukssjef i Nore og Uvdal, nå skogbrukssjef i Nord Fron kommune
Arve Bjerke	Lensmann i Nore- og Uvdal lensmannsdistrikt

Vi har ikke gjennomført befaring eller gransket kart eller foto om veiens beskaffenhet på tidspunktet før vedtak om utbygging. Vi har forholdt oss til rapport fra Viken Skog om kostnadsoverslag for eventuell opprusting av veien (bilag 35). Vår gransking har dermed vært begrenset til innhenting og gjennomgang av relevante dokumenter og samtaler med personer som har vært direkte involvert i søknad om statstilskudd og behandling av denne.

Regelverket for statstilskudd til utbygging av den aktuelle veien
Forskrift om tilskudd til bygging av skogsveier, ble fastsatt av Landbruksdepartementet den 28.06.1994.

I forskriften § 1 fremgår det at reglene *"gjelder for tilskudd til bygging og ombygging av skogsveier for transport av tømmer ut av skogen, og for å lette adkomst og gi muligheter for rasjonell skjøtsel og drift"*.

Fordelingsrutiner i forbindelse med tilskuddsordningen er beskrevet i forskriftens § 4 hvor det fremgår at landbruksdepartementet *"fordeler bevilgningen til skogsveier til de enkelte fylker. Fylkesmannen har ansvaret for å avgjøre hvilke veier som skal få tilskudd både i private og i offentlige skoger i samsvar med denne forskrift"*.

Søknaden skal skrives på skjema "Søknad om statstilskudd/investeringslån til skogsveier", M-0009, og sendes om kommunen til fylkesmannen (forskriften § 6).

Fylkesmannen avgjør hvilke anlegg som skal ytes tilskudd (forskriften § 7).

Det fremgår av forskriftens § 5 pkt 1.3 at skogsvei som har mottatt statstilskudd ikke kan dyrkes opp eller omdisponeres til andre formål uten fylkesmannens godkjennelse.

Krav om regnskap for veianlegget, fremgår av forskriften § 8.

I forskriftens § 12 fremgår regler om tilbakebetaling av tilskuddet dersom det oppstår forhold som er i strid med de forutsteninger som er nevnt i § 4, nr.4 og § 5.

Særlige bestemmelser for Buskerud fylke
I brev fra Landbruksdepartementet av 09.02.2001 til Fylkesmannen i Buskerud (tildelingsbrev for 2001), fremgår det at bevilgninger til langsiktige investeringer og næringstiltak i skogbruket er redusert i forhold til opprinnelig bevilgning i 2000. I tildelingsbrevet som ble sendt til Fylkesmannen før det ble gjort vedtak om tilskudd til Vassetvegen AL, fremgår følgende:

> *"Det er fylkesmannens ansvar at tilskuddsmidlene brukes effektivt. Departementet vil i den forbindelse understreke betydningen av at tilskuddene begrenses til den delen av skogarealet der det er grunnlag for å drive bærekraftig og langsiktig økonomisk skogbruk".*

I samme tildelingsbrev fremgår også:

> *"Departementet vil også presisere betydningen av at formelle hensyn vektlegges ved behandling av søknadene om tilskudd. Det gjelder bl.a. kravet om nødvendige underskrifter og dokumentasjon av utgiftene".*

I særmerknader til skogsveier fremgår det i tildelingsbrevet:

> *Departementet har registrert at Fylkesmannen i Buskerud har fått inn søknader med et tilskuddsgrunnlag på ca. 30. mill. kr før årets tildeling. Departementet har i noen grad tatt hensyn til dette ved fastsettelse av bevilgningsrammen.*
>
> *I en situasjon hvor søknadsmengden er stor i forhold til bevilgningsrammen, er det spesielt viktig med klare prioriteringer. Departementet forventer derfor at Fylkesmannen i Buskerud prioriterer bilveger på bekostning av sekundærveger og andre traktorveger, og at valg av tilskuddssatser vurderes svært kritisk".*

Rådgiver Dag Sjølås i Landbruks- og matdepartementet uttalte i telefonsamtale med seniorrådgiver Bjørn Tore Saltvik den 15.09.2005 at Fylkesmannen i Buskerud, grunnet knapphet på midler i forhold til søknadsmengden hadde satt 100% skogandel som et prioriteringskriterium.

Beskrivelse av de faktiske forhold i forbindelse med statstilskudd for veiutbygging til Vassetvegen AL
Ifølge informasjon vi har mottatt fra Trondrud, gjenomgikk Vassetvegen standardheving til veiklasse 3 i 1986, for strekningen Herjulfsgård til brua ved Vassetvatnet, en strekning på 3,2 km (se over).

I den videre beskrivelsen av saksforholdet, har vi tatt utgangspunkt i samtlige dokumenter i saken, mottatt fra Fylkesmannen i Buskerud den 20.09.2005. Dette gjelder dokumenter for tidsrommet 28.08.2000 – 05.08.2003 da veien ble erklært ferdigstilt. I tillegg har vi basert oss på informasjon mottatt fra de vi har gjennomført samtaler med, herunder Arne Trondrud og sentrale dokumenter som ikke er oversendt fra Fylkesmannen i Buskerud.

Den 07.06.2000 søkte Vassetvegen Andelslag om tillatelse til standardheving av eksisterende skogsbilvei, til veiklasse 3. Søknaden ble skrevet av Svein Sporan på vegne av andelslaget. Veiklasse 3 omfatter krav til kjøring med vogntog på 22 meter.

I søknaden fremgår det følgende om bruk av veien:

- jordbruksinteresser 10%
- skogbruksinteresser 70%
- seter/beiting 10%
- annet (hytter) 10%

Bilag 1 Søknad av 07.06.2000 om tillatelse til standardheving av eksisterende skogsbilvei.

Den 16.08.2000 ble det søkt om statstilskudd/investeringslån til skogsveier. Søknaden som var undertegnet av Nils R. Sporan for interessentene, ble registrert mottatt hos Fylkesmannen i Buskerud den 28.08.2000.

I søknaden er skogandelen for Vassetvegen oppført med 100%.

Vedlagt søknaden følger skjemaet "retningslinjer ved fordeling av statstilskudd til skogveier" samt skjema M-016 med en total poengsum på 610.

Bilag 2 Søknad av 16.08.2000 om statstilskudd/investeringslån til skogsveier.

Nils Runar Sporan har i samtale med Bjørn Tore Saltvik gitt følgende kommentar til denne søknaden:

Nils Runar Sporan opplyste at han i dag arbeider som miljørådgiver i Statkraft, men at han på den tiden søknaden om statstilskudd ble skrevet hadde en deltidsjobb ved landbrukskontoret i Nore og Uvdal kommune. Hans arbeidsoppgaver der var av ulik art, blant annet å gå igjennom søknader om statstilskudd og fylle ut diverse skjemaer.

I politiavhør har Groven nektet for dette. Fønnebø var sjefen til Sporan, sier Groven

Når det gjaldt søknader knyttet til skogbruket, var det daværende skogbrukssjef i kommunen, Geir Johan Groven, som var hans overordnete og som bestemte hvilke oppgaver han skulle utføre.

Nils Runar Sporan forklarte at han er enig i at det kan virke uheldig at han har underskrevet søknadsdokumenter i saken der det ser ut som han representerer Vassetveien andelslag der hans far Svein Sporan var formann, når han i realiteten utførte arbeidsoppgaver som kommuneansatt ved landbrukskontoret. Han opplyste at han på denne bakgrunn, særskilt hadde spurt skogbrukssjef Groven om det var greit at det ble gjort på denne måten. Groven hadde da uttalt at dette var ok og at det også var ok i forhold til fylket også. Nils Runar Sporan forklarte videre at skogbrukssjef Groven var opptatt av rask saksbehandling og

at han gjerne ville spare det han oppfattet som unødvendig postgang og at dette kunne være noe av grunnen til at han valgte slike arbeidsmetoder. I tillegg opplyste Sporan at han i tillegg til søknaden vedrørende Vassetveien hadde utført tilsvarende oppgaver knyttet til søknader fra anslagsvis 10 andre veilag.

Nils Runar Sporan forklarte sin befatning med den aktuelle søknaden utelukkende som en formaliasak der han gjorde noe papirarbeid bare for å få satt i gang prosessen. Så lenge dette var greit for fylket, hadde han ikke innvendinger selv heller. Videre forklarte han at han ikke hadde hatt noen befatning med det materielle innholdet, som for eksempel selve tallmaterialet i søknadene. Han forklarte at det antageligvis var skogbrukssjef Groven som fylte ut selve skjemaet.

Nils Runar Sporan avsluttet samtalen med å opplyse at han ikke så at det var noen habilitetskonflikt inne i bildet så lenge hans befatning med saken utelukkende var en formalitet for å få satt i gang søknadsprosessen og fordi han gjorde det samme for anslagsvis 10 andre veilag og fordi han ikke hadde hatt noen innflytelse på resultatet av saksbehandlingen.

Geir Johan Groven var skogbrukssjef Nils Runar Sporans overordnede i landbruksavdelingen i Nore og Uvdal kommune da Nils Runar Sporan undertegnet søknaden om statstilskudd for Vassetvegen AL.

Tidligere skogbrukssjef Geir Johan Groven uttalte følgende i samtale med Bjørn Tore Saltvik:

Bjørn Tore Saltvik opplyste for Groven at noe av det som står sentralt i den pågående granskingen, er opplysningen på søknadsskjemaet fra Vassetveien AL for å få statstilskudd om at skogandelen på veien var 100 %. Groven ble vist en kopi av skjemaet og spurt om han kjente til at skogandelen i søknads-skjemaet var satt til 100 % og i så fall bakgrunnen for det?

Geir Johan Groven svarte på dette med å hevde at det var den nyttemessige vurderingen av oppgraderingen det var tenkt på da det var satt 100 % skogandel i søknadsskjemaet. Hele poenget med opprustningen, altså 100 %, var begrunnet i det å kunne kjøre tømmerbil hele året. Hvis ikke det var tilfelle, ville det ikke vært noe behov for en opprustning. All den tid vegen var grei fra før for annen transport, var det hensynet til tømmerkjøring som lå bak søknaden, altså 100 %.

Da Saltvik viste til forklaringen fra rådgiver Sjølås i Landbruksdepartementets skogavdeling om at det spesielt for Buskerud fylke var stilt krav om streng prioritering i budsjettets tildelingsbrev for å kunne bevilge statstilskudd til skogsveger, tilbakeviste Groven denne tolkningen av skjemaet. Han sto fast på sin egen tolkning av hva denne prosentandelen skulle beskrive. På spørsmål om hva konsekvensen ville ha vært dersom det i søknaden var blitt oppgitt en lavere prosentandel i den aktuelle rubrikken, svarte Groven at det hadde han ikke noen formening om.

Groven ble vist en kopi av søknadsskjemaet der den nevnte prosentandelen er oppgitt og han ble spurt om det er riktig at han selv har fylt det ut. Han så på det og svarte da raskt at det kunne stemme.

Saltvik rettet oppmerksomheten til underskriften på dokumentet, der Nils R. Sporan har signert "på vegne av interessentene", og spurte om det stemmer at Nils Sporan hadde arbeidet under ham på Landbrukskontoret i Nore og Uvdal kommune? Først tilbakeviste han at Sporan hadde vært en kollega av ham i kommunen, og svarte at det kommer vel an på det samme om formannen i veilaget Svein Sporan eller sønnen Nils Sporan hadde undertegnet. Da Saltvik opplyste at Svein Sporan som formann i veilaget hadde den nødvendige fullmakt fra de andre andelseierne til å undertegne på deres vegne, men at Nils Sporan ikke hadde noen slik fullmakt, svarte Groven at dette så han ikke som noe problem.

Groven ble informert om at Nils Sporan hadde opplyst at han hadde undertegnet både den aktuelle søknaden og et titalls andre som en av arbeidsoppgavene han hadde utført i forbindelse med deltidsjobben i kommunen. Groven sa da at det nok kunne stemme at Nils Sporan hadde blitt pålagt en slik arbeidsoppgave, men han så fortsatt ikke noe problem med dette.

Deretter ble Groven vist skjemaet "Søknad om bygging av landbruksvei" stilet til Nore og Uvdal kommune, også dette undertegnet av Nils Sporan. Groven forklarte da at slike skjema ofte fylles ut i samarbeid med kommunen. På spørsmål om ikke dette dokumentet skal være veilagets søknad om byggetillatelse til kommunen og at det derfor, som søknaden om statstilskudd, burde vært undertegnet av en med fullmakt fra veilaget, svarte Groven at han ikke så noe problem med at det er gjort på denne måten. Dette begrunnet han med at det er fylkesmannen som tar avgjørelsen. Dessuten blir en slik søknad sendt på høring. Han la til at: "Dette er ikke noe hokus pokus" og at han ikke ser dette som noen stor sak.

Saltvik viste så til regnskapsskjemaet som er inndelt i tre deler; en utgiftsoversikt, en revisjonsdel samt en del der fylkets saksbehandler godkjenner og anviser for utbetaling. I den aktuelle saken er det to slike skjemaer for utbetaling av statstilskudd til Vassetveien og på begge skjemaer er det samme person som både har undertegnet utgiftsdelen og revisjonsdelen. På rapportskrivers spørsmål om Grovens kommentar til dette, svarte han at dette er vanlig praksis og at han ikke finner det problematisk.

Saltvik viste videre til regnskapsdokumentet fra Vassetveien A/L, som er et fellesregnskap for en periode på 9 år, 1992 – 2000, og spurte om hans kommentar til dette. Groven svarte da at det er ganske normalt at slike andelslag ikke fører regnskap årlig og at han kjenner til tilfeller der det går mer enn 9 år mellom hver gang.

På det aktuelle dokumentet er det oppført en andel av inntekter fra bompenger skogsbilveg og utgifter til vedlikehold av skogsbilveg på 40 %. Inntekter og utgifter for jordbruksvei i samme periode er satt til 60 %. På spørsmål om ikke disse prosentandelene rimer dårlig med den oppgitte 100 % skogandelen i

søknaden om statstilskudd, opplyste Groven at han syntes det var greit fordi det kommer helt an på hva man legger i den aktuelle prosentandelen som oppgis.

Avslutningsvis og som en generell betraktning opplyste Groven at det er viktig å huske på at i kommuner som Nore og Uvdal er det slik at alle kjenner alle og derfor veldig vanlig at det blir gjort på den måten som vi ser i denne aktuelle saken. På spørsmål gjentok han at han ikke ser noen problemer med det.

I vedtak av 09.08.2000 fra Noe og Uvdal kommune (sendt pr telfaks til Bruun/Hoen), fremgår det at søknaden om standardheving av "Vassetvegen", skogsbilveg på 8400 m, godkjennes etter planlagt trase. Saken er behandlet i Næringsavdelingen i kommunen den 09.08.2000 (utvalgssak 059/00). Til orientering har vi ikke innhentet dokumentene til utvalgssak nr 059/00.

Bilag 3 Melding av 09.08.2000 om delegert vedtak: Søknad om standardheving av landbruksveg – Vassetvegen.

I brev fra Fylkesmannen i Buskerud til Svein Sporan, 3630 Rødberg, fremgår det at søknaden om tilskudd til skogvei år 2001 er innvilget med 45% dekning.

Brevet er datert noe over en måned etter tildelingsbrevet til Fylkesmannen i Buskerud ble sendt fra Landbruksdepartementet.

Bilag 4 Brev fra Fylkesmannen i Buskerud av 15.03.2001 om innvilgelse av søknad om tilskudd.

Brevet fra Fylkesmannen i Buskerud er undertegnet av Fylkesskogmester Finn Roar Bruun. I samtale mellom Bjørn Tore Saltvik og Finn Roar Bruun, fremkom bl.a. følgende:

Finn Roar Bruun har permisjon fra stilling som rådgiver i skogavdelingen hos fylkesmannen i Buskerud. Han hadde tidligere tittel som fylkesskogmester.

På spørsmål om hva som er vanlig saksgang i denne type saker, opplyste Bruun at først må veilaget ta en beslutning om utbygging eller oppgradering. I de fleste saker benyttes da en veiplanlegger/privat konsulent som utarbeider en rapport om veiens beskaffenhet og kalkulerer kostnader ved ønskede forandringer.

Deretter sendes en søknad om veibygging til kommunen (søknad om byggetillatelse). Kommunens oppgave er så å innhente ulike opplysninger som skogbruksdata, miljømessige forhold og lignende.

Neste trekk er at saken sendes på en høringsrunde blant annet til veimyndigheten og fylkets kulturminneavdeling. På denne bakgrunn gjør kommunen et vedtak og om ikke avslag gis, vil byggetillatelsen være klar.

Søknaden sendes deretter videre til fylkeskommunen som kan overprøve kommunens vedtak, men dette gjøres sjelden.

Når det gjelder behandling av søknad fra veilaget om statstilskudd for veiutbygging , er saksgangen slik at kommunens skogbrukssjef skal uttale seg og gi anbefalinger til fylket.

Bruun opplyste at det er vanlig at veilagene søker råd og hjelp hos den kommunale skogbrukssjef, blant annet til utfylling av skjemaer.

Frem til 2004 var det fylkesmannen som satt på bevillingen vedr. statstilskudd, men dette er nå endret slik at det i dag gis en sum til den enkelte kommune som de skal fordele internt. På tiden da Vassetveien fikk statstilskudd, var ordningen slik at fylkesmannen ved beslutning om tilskudd, ga en prosentsats av totalbudsjettet (kostnadsrammen) i statstilskudd. For den aktuelle saken ble denne prosentsatsen satt til 45 %.

På spørsmål om hvor streng man er i forhold til formelle regler ved behandling av denne type saker, opplyste Bruun at man er ganske streng. Dette bl.a. fordi det alltid må gjøres prioriteringer da søknadsmengden langt overstiger beløpene som er bevilget. Det er derfor lagt føringer vedrørende krav til tildeling, som at utbyggingskommuner vurderes mer gunstig enn tettbygde strøk, at skogsbilveier får mer enn traktorveier og at fellesveier også gis prioritering.

Bruun ble spurt om betydningen av at Vassetveien andelslag har ført opp 100 % i skogsandel, og om betydningen dette kan ha hatt. I den forbindelse ble han informert av Saltvik om Landbruksdepartementets utrykte pålegg i tildelingsbrevet spesielt til fylkesmannen i Buskerud om å prioritere bevilgningene til skogveier svært trengt. Videre ble han av Saltvik gjort kjent med uttalelsene til Landbruksdepartementets rådgiver Sjølås (referert foran). Bruun opplyste til dette at det ikke har vært noe prinsipielt krav om 100% skogsandel, men at de hadde vært nødt til å stramme inn, "husholdere" bedre enn de hadde gjort tidligere.

Han forklarte at dersom skogsandelen hadde vært lavere, ville tilskuddet ha blitt redusert tilsvarende. Som eksempel nevnte han at når 100 % skogsandel gir 45 % andel statstilskudd, eksempelvis kr. 400.000,-, ville en vei med 60 % skogsandel ha gitt en prosentvis tilsvarende reduksjon i statstilskuddet. Det vil si kr. 400.000,- minus 40 % (kr. 160.000,-) = statstilskudd på kr. 240.000,-.

Finn Roar Bruun forklarte videre at det var vanlig hos fylkesmannen å forholde seg i stor grad til de opplysninger og de uttalelser som kom fra den aktuelle kommunes tjenestemenn og da i første rekke skogbrukssjefen. Det er svært sjelden at de overprøver vurderingene og konklusjonene fra kommunen.

Bruun opplyste at han ikke kjenner til om det foreligger noen planer for hyttebygging i noe omfang i området langs Vassetveien, men kunne bekrefte at det finnes eksempler på veier som har fått statstilskudd til oppgradering og at det kort tid senere settes i verk utbygging av hytteområder.

Det reelle motivet for søknaden

Bruun ble spurt om hva som har vært praksis når det gjelder å gi statstilskudd til veger som har fått tilskudd tidligere. Han opplyste da at det er et viktig og sentralt spørsmål hva det da søkes tilskudd til den andre gangen fordi det ikke

skal gis tilskudd til det som anses å være oppgradering grunnet dårlig vedlikehold.

For eksempel vil grusing av vei klart bli sett på som vedlikehold. Rensking av grøfter likedan, men det nærmer seg opprustning. Det å anlegge stikkrenner er betegnet som opprustning. I tillegg er dette knyttet til veikravene, og etter hvert som de øker, blir behovet for opprustning større. Dette er kjente problemstillinger som også var inne i bildet i den aktuelle saken med Vassetveien.

Finn Roar Bruun ble forevist skjema for Regnskapssammendrag for skogsveianlegg fra 20.08.2003. Bruun opplyste at dette er et skjema som brukes til beregning av konkret utbetalingssum av vedtatt statstilskudd og som normalt skal fylles ut av veieier, eksempelvis formannen i veilaget eller den vedkommende gir fullmakt til. Bruun ble forevist det aktuelle bilaget der skogbrukssjefen i Nore og Uvdal kommune, Bent R. Hegg, har undertegnet for Vassetveien andelslag. Samme person har også undertegnet på skjemaets revisjonsdel sammen med Bruun selv. Fylkesskogsjefen Per Hoen har undertegnet nederst.

Bruun kommenterte dette skjemaet med å uttale: "Dette ser ikke bra ut." Videre opplyste han at det ideelle er at veieier fyller ut, men at det skjer at veieier tar med seg dokumentene til kommunen for å få hjelp til å fylle de ut. Det kan være det som har skjedd i dette tilfelle, men han sa seg enig i at det ville fortsatt vært naturlig at en med fullmakt innen veilaget undertegnet dokumentet. Videre opplyste han at underliggende bilag til dette dokumentet bør finnes i kommunens arkiv, og han anbefalte at de blir kontrollert.

Finn Roar Bruun ble forevist skjemaet Regnskapssammendrag for skogsveianlegg fra 23.10.2001. Der har Nils Runar Sporan undertegnet for Olav Skarpås, daværende formann i Vassetveien AL. Bruun mente at Sporan må ha hatt en fullmakt fra veilaget for å kunne undertegne. Saltvik gjorde Bruun kjent med at Nils Runar Sporan, som er sønn av tidligere formann i Vassetveien Svein Sporan, har forklart at han har undertegnet både søknad om statstilskudd den 16.08.2000 og Regnskapssammendraget i 2001 fordi han har hatt deltidsjobb i kommunen og der blitt pålagt av skogbrukssjefen å fylle ut disse dokumentene.

Da jeg ba om en kommentar til dette, svarte Bruun at det at Nils Runar Sporan har vært ansatt i kommunen og underlagt Groven og Hegg, var helt ny informasjon for ham.

Bruun gjentok at det ikke er uvanlig at kommunen bistår med utfylling av skjemaer, men syntes allikevel dette virker rart. Han kommenterte videre at han ikke har vært borti saker der det bevisst har vært forsøkt med snusk eller bedrageri for å få slike statstilskudd. Videre la han til at folk ofte har en praktisk innstilling til behandlingen av slike saker.

Finn Roar Bruun ble så forevist skjemaet med søknad om statstilskudd som er undertegnet av Nils Runar Sporan, med påskriften "for interessentene". Bruun gjentok at her burde veieier, eller en med fullmakt fra veieier, ha undertegnet.

Når det gjelder de to forskjellige poengskjemaene som er utfylt, opplyste Bruun at det ene skjemaet ble avløst av det andre rundt år 2000. Opprinnelig var tanken at eksempelvis 600 poeng skulle gi 60 % statstilskudd. Så store bevilgninger hadde de imidlertid ikke og det ble derfor innført en ordning med større innslag av skjønnsmessige vurderinger. Bruun kan ikke forklare hvorfor både gammelt og nytt skjema er utfylt.

Bruun ble informert om at det ikke ble ført regnskap i Vassetveien andelslag i årene 1991 til 2000 og han opplyste da at det er kommunens ansvar å påse at regnskapene i det enkelte veilag er i orden.

Bjørn Tore Saltvik har også hatt samtale med Svein Sporan som mottok brevet fra Fylkesmannen i Buskerud om at tilskudd var gitt (bilag 4). Ifølge Arne Trondrud var Sporan også kommuneingeniør på det tidspunkt søknaden ble sendt. I samtalen mellom Saltvik og Svein Sporan fremkom bl.a. følgende:

Saltvik spurte Svein Sporan om han var kjent med at skogbruksvei-andelen for Vassetveien var endret til 100 % i søknaden til Buskerud fylkesadministrasjon, men at den var oppgitt til å være bare 60 % (rapportskrivers merknad: skal være 40% - se nedenfor) i regnskapene både før og etter at søknaden ble sendt.

Til dette svarte Svein Sporan: "Jo, jeg er kjent med det, men jeg trodde ikke det hadde noen betydning for spørsmålet om statstilskudd."

Videre spurte Saltvik om Sporan visste hvem som hadde fylt ut søknadsskjemaet der prosentandelen oppgis til 100 %. Han svarte da at på stående fot kunne han ikke si det. På dette tidspunktet i samtalen, ga Svein Sporan uttrykk for at han ikke var interessert i å snakke mer om denne saken med Saltvik.

Han uttalte følgende:

"Rettsvesenet har gjort jobben sin og saken har gått sin gang. Dommen er stadfestet og rettskraftig og så snart som mulig vil det bli en tvangsauksjon. Jeg er overhodet ikke interessert i å snakke mer om denne saken."

Sporan var ikke villig til å snakke mer om saken og fortalte Saltvik at dersom han ville vite noe mer, måtte han henvende seg til advokat Nybakk som er Vassetveiens advokat.

Regnskapet for Vassetvegen AL ble gjort opp for perioden 1992 til og med 2000. Det kan tyde på at regnskapet for andelslaget ikke har vært ajourført i perioden.

Regnskapet viser at andelslaget hadde inntekter (bompenger) med 60% for jordbruksvei og 40% for skogbruksvei. Dessuten fordelte utgifter til vedlikehold seg med 60% jordbruksvei og 40% skogsbilvei.

Dette indikerer at det ble gitt uriktige opplysninger i søknad om statstilskudd den 16.08.2000 (bilag 2) hvor det fremgår at skogandelen var 100%.

Vi har ingen opplysninger som tyder på at regnskapet ble oversendt til kommunen eller fylket i forbindelse med søknaden.

Bilag 5 Regnskap for Vassetvegen AL for perioden 1992 til og med 2000 (1 side), undertegnet av Sentrum regnskap ved Håkon Sønsterud (januar 2001).

Bjørn Tore Saltvik har gjennomført samtale med regnskapsfører Håkon Sønsterud den 04.10.2005. I samtalen fremkom bl.a. følgende:

> Sønsterud driver regnskapsbedriften Sentrum Regnskap på Rødberg. I den sammenheng (ved årsskiftet 2000/2001) hadde han blitt spurt om han ville føre regnskapet for Vassetveien AL.
>
> Sønsterud ble gjort kjent med regnskapsdokumentet var et fellesregnskap for perioden 1.1.1992 til 31.12.2000 (til sammen 9 år). Sønsterud opplyste at årsaken var at det ikke var blitt ført noe regnskap for andelslaget de foregående årene. Ansvaret for dette hadde antageligvis veilagets formann eller kasserer.
>
> På spørsmål om bilagene til dette regnskapet, opplyste han at da han sa fra seg regnskapsføringen, hadde han levert bilagene tilbake til kassereren, Agnes Abrahamsen (rapportskrivers merknad: i følge Trondrud er hennes etternavn Lian). Han kan ikke i dag huske hvorfor det ikke var ført årlige regnskap tidligere, men hadde ikke sett det som sitt ansvar til tross for at han var en av andelseierne i Vassetveien AL.
>
> Årsaken til at han hadde sagt fra seg regnskapsføringen for veilaget, var at han hadde kommet til at det ikke var riktig at han som en av andelseierne i Vassetveien AL også sto som regnskapsansvarlig. Regnskapsansvaret var derfor overtatt av Uvdal regnskapsservice fra år 2000.
>
> Da Sønsterud ble bedt om å kommentere det faktum at han i sitt regnskap for årene 1992- 2000 hadde ført opp skogsandelen på veien til 40 %, opplyste han at det var på bakgrunn av fordelingen av bompengeinntektene mellom jordbruk og skogbruk.
>
> Han hadde mottatt all bakgrunnsinformasjon for regnskapsføringen fra Vassetveien AL. På spørsmål om han var kjent med at det i søknaden om statstilskudd var opplyst 100 % skogandel, uttalte Sønsterud at han var klar over det, og la til: "Je stusset litt je også på det, husser je".

Arne Trondrud har korrespondert med styret i Vassetvegen AL og med fylket. Nedenfor fremgår korrespondanse som er mottatt av advokat Erling Grimstad fra Fylkesmannen i Buskerud.

Den 15.05.2001 skrev Arne Trondrud brev til styret i Vassetvegen AL.

Bilag 6 Brev av 15.05.2001 fra Arne Trondrud til styret i Vassetvegen AL.

Den 28.06.2001 skrev Arne Trondrud nytt brev til styret i Vassetvegen AL om opprusting av vegen.

Bilag 7 Brev av 28.06.2001 fra Arne Trondrud til styret i Vassetvegen AL.

Den 28.06.2001 skrev Arne Trondrud brev til Fylkesskogmesteren i Buskerud om saken.

Bilag 8 Brev av 28.06.2001 fra Arne Trondrud til Fylkesskogmesteren i Buskerud.

Den 24.07.2001 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Arne Trondrud om saken.

Bilag 9 Brev av 24.07.2001 fra Fylkesmannen i Buskerud til Arne Trondrud.

Den 03.09.2001 skrev Arne Trondrud brev til Fylkesskogsjefen i Buskerud om saken.

Bilag 10 Brev av 03.09.2001 fra Arne Trondrud til Fylkesskogsjefen i Buskerud.

Den 18.09.2001 skrev Arne Trondrud brev til Fylkesskogsjefen i Buskerud om saken.

Bilag 11 Brev av 18.09.2001 fra Arne Trondrud til Fylkesskogsjefen i Buskerud.

Den 20.09.2001 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Arne Trondrud om saken.

Bilag 12 Brev av 20.09.2001 fra Fylkesmannen i Buskerud til Arne Trondrud.

Den 09.10.2001 skrev Arne Trondrud brev til Fylkesskogsjefen i Buskerud.

Bilag 13 Brev av 09.10.2001 fra Arne Trondrud til Fylkesskogsjefen i Buskerud.

Den 12.10.2001 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Arne Trondrud.

Bilag 14 Brev av 12.10.2001 fra Fylkesmannen i Buskerud til Arne Trondrud.

Utbetaling av tilskudd med kr. 270 000 etter søknad om statstilskudd, fremgår av skjema fordelingsliste – statstilskudd. Den 23.10.2001 skrev skogbrukssjefen Geir Johan Groven fordelingsliste – statstilskudd som viser utbetaling med kr. 270 000 til vegforeningen ved formann. Som skogeier er oppført Olav Skarpås, 3630 Rødberg. Utbetaling skal skje til bankkonto 2356.05.20646.

Bilag 15 Fordelingsliste – statstilskudd, undertegnet av skogbrukssjef Geir Johan Groven den 23.10.2001.

Den 23.10.2001 ble skjemaet – "Regnskapssammendrag for skogsveianlegg" for Vassetvegen undertegnet av Nils R. Sporan for Olav Skarpås. Videre er skjemaet undertegnet av Geir Johan Grove (skogbrukssjef), Finn R. Bruun (fylkesskogmester) og Per Hoen (fylkesskogsjef). Det fremgår at det r gitt tilskudd med 45% (kr 270 000).

Bilag 16 Regnskapssammendrag for skogsveianlegg, undertegnet 23.20.2001 av Nils R. Sporan.

Den 03.09.2002 skrev Arne Trondrud brev til Fylkesskogsjefen i Buskerud med spørsmål om å få tilsendt fylkets uttalelse til Vassetvegen.

Bilag 17 Brev av 03.09.2001 fra Arne Trondrud til Fylkesskogsjefen i Buskerud.

Den 09.09.2002 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Arne Trondrud vedrørende Vassetvegen vedlagt forskrift for tilskudd til bygging av skogsveier og kopi av fylkesmannens brev til Trondrud.

Bilag 18 Brev av 09.09.2002 fra Fylkesmannen i Buskerud til Arne Trondrud.

Den 15.10.2002 skrev advokat Arne Juel Fosse brev til Fylkesmannen i Buskerud på vegne av Arne Trondrud.

Bilag 19 Brev av 15.10.2002 fra advokat Arne Juel Fosse til Fylkesmannen i Buskerud.

Den 22.10.2002 skrev Olav Skarpås (formann i Vassetvegen AL) brev til Fylkesmannen i Buskerud.

Bilag 20 Brev av 22.10.2002 fra Olav Skarpås til Fylkesmannen i Buskerud.

Den 23.10.2002 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til adv. Arne Juel Fosse om at miljøavdelingen ikke har sendt egen uttalelse i saken.

Bilag 21 Brev av 23.10.2002 fra Fylkesmannen i Buskerud til adv Arne Juel Fosse.

Den 29.10.2002 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Olav Skarpås om ny arbeidsfrist på Vassetvegen til 01.08.2003.

Bilag 22 Brev av 29.10.2002 fra Fylkesmannen i Buskerud til Olav Skarpås.

Den 07.11.2002 skrev Arne Trondrud brev til Fylkesmannen i Buskerud om saken.

Bilag 23 Brev av 07.11.2002 fra Arne Trondrud til Fylkesmannen i Buskerud.

Den 12.11.2002 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Arne Trondrud om at fylkesmannen ikke vil forfølge saken videre.

Bilag 24 Brev av 12.11.2002 fra Fylkesmannen i Buskerud til Arne Trondrud.

Den 09.01.2003 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Olav Skarpås med påminnelse om frist for ferdigstillelse av Vassetvegen.

Bilag 25 Brev av 09.01.2003 fra Fylkesmannen i Buskerud til Olav Skarpås.

Den 14.07.2003 skrev Olav Skarpås brev til Fylkesmannen i Buskerud om kostnader til utbedring av Vassetvegen.

Bilag 26 Brev av 14.07.203 fra Olav Skarpås til Fylkesmannen i Buskerud.

Den 05.08.2003 undertegnet Finn Bruun skjemaet "Bygging av skogsveier – resultatkontroll".

Bilag 27 Bygging av skogsveier – resultatkontroll, undertegnet den 05.08.2003 av Finn Bruun.

Den 20.08.2003 undertegnet Bent R. Hegg skjemaet "Regnskapssammendrag for skogsveianlegg" for Vassetvegen. Bent R. Hegg undertegnet samme skjema som skogbrukssjef den 20.08.2003.

Bilag 28 Regnskapssammendrag for skogveianlegg – undertegnet den 20.08.2003 av Bent R. Hegg både for Vassetvegen og som skogbrukssjef. Hegg overtok stillingen etter Groven.

Den 13.05.2004 skrev Arne Trondrud brev til Fylkesmannen i Buskerud.

Bilag 29 Brev av 13.05.2004 fra Arne Trondrud til Fylkesmannen i Buskerud.

Den 15.06.2004 skrev Fylkesmannen i Buskerud brev til Arne Trondrud om saken.

Bilag 30 Brev av 15.06.2004 fra Fylkesmannen i Buskerud til Arne Trondrud.

I tillegg til de dokumentene som er mottatt av advokat Erling Grimstad fra Fylkesmannen i Buskerud, har følgende dokumenter betydning i saken:

Bilag 31 Brev av 15.09.2003 fra Nore og Uvdal kommune til adv. Stavland & Co.

Den 07.06.2000 kontaktet Nor og Uvdal kommune fylkets kulturavdeling for å undersøke om slik veiutvidelse som det var søkt om, kunne komme i konflikt med eventuelle kulturminner. I brev av 25.07.2000 besvarte Kulturavdelingen i fylket henvendelsen.

Bilag 32 Brev av 25.07.2000 fra Kulturavdelingen i Buskerud fylkeskommune.

Den 09.08.2000 behandlet kommunen søknaden om standarheving og vedtok å anbefale denne. Det fremgår av vedtaket at veien vil være en betydelig del av infrastrukturen for skogbruket i kommunen.

Bilag 33 Vedtak om å anbefale standardheving av Vassetvegen.

I prosesskrift av 12.09.2003 opplyser andelslaget at de har problemer med å oppnå statsbidrag.

Bilag 34 Prosesskrift av 12.09.2003.

Rapport av 12.01.2000 fra Viken Skog til Vassetvegen AL ved Svein Sporan, inneholder informasjon om veiens beskaffenhet og beregnede kostnader ved en eventuelt opprusting.

Vurdering av saken i forhold til krav om god forvaltningsskikk og forvaltningsetikk

Nedenfor beskriver jeg kort generelle krav til forvaltningens saksbehandling, basert på juridisk teori på området (se Torstein Eckhoff og Eivind Smith, Forvaltningsrett 7 utg. side 167 flg). Dette er grunnleggende krav som stilles til forvaltningen og som gjelder også i saken om tilskudd til Vassetvegen.

For det første skal hensynet til grundighet veies mot hensynet til raskhet og enkelhet.

For det andre skal hensynet til offentlige interesser veies mot private interesser. Det er et grunnleggende krav om at de som arbeider i forvaltningen skal ivareta fellesskapets interesser, ikke egne interesser.

For det tredje skal det tas hensyn til behovet for åpenhet, blant annet på bakgrunn av krav til kontroll med forvaltningen.

Videre suppleres saksbehandlingsreglene av uskrevne krav til god forvaltningsskikk som blant annet oppstiller krav om at saksbehandlingen skal være forsvarlig.

Dessuten er forvaltningsetikk relevant ved vurderingen av den kommunale og fylkeskommunale saksbehandling. I denne sammenheng fremhever jeg

forvaltningsvirksomhetens verdier om *effektivitet* og vurderingene knyttet til *skjulte og åpne vurderinger*.

Kravet til effektivitet gjelder hensynet om å effektivisere bruken av tilgjengelige ressurser (se NOU 1993:15 Forvaltningsetikk, side 15).

Med åpne og skjulte vurderinger siktes det til kravet om at kommunen åpent tilkjennegir hvilke prioriteringer og valg som er gjort (se NOU 1993:15 Forvaltningsetikk, side 14 og 15).

Grunnlag for tillit til offentlige styringsorgan
Ved en vurdering av saksbehandlingen i forbindelse med denne saken, er det grunn til å se nærmere på de forhold som skaper grunnlag for tillit til kommunen og fylkeskommunen som offentlig styringsorgan.

Prinsipper om hva som gir grunnlag for tillit til kommuneforvaltningen kom blant annet til uttrykk i forbindelse med gransking av Oslo kommune i 1991. Uten at de forhold som der var gjenstand for gransking har noen sammenheng med denne saken, kom granskingsutvalget med uttalelser som etter min vurdering belyser spørsmålet om tillit.

Uten sammenligning for øvrig, uttalte granskingsutvalget (NOU 1991:11 side 203) at følgende forhold var av betydning for å skape grunnlag for tillit til en offentlig styringsordning:

- Kommunen og dens politiske ledelse må legge vekt på å opptre på en slik måte at adferden lar seg kontrollere også utenfra.
- Det er også viktig å opptre på en måte som ikke skaper inntrykk av at personlige eller andre særinteresser blir ivaretatt på fellesskapets bekostning.
- For det tredje må de kommunale beslutningsorganer ikke konsentrere seg utelukkende om innholdet av sine vedtak, eller – mer generelt – om de mål som skal oppnås. Det er minst like viktig å sørge for at veien frem til målet er forsvarlig, at alle berørte får anledning til å gi uttrykk for sitt syn, osv.
- Det er ikke særlig tillitvekkende om de problemer som måtte dukke opp, stadig blir bagatellisert.
- Endelig nevner granskingskommisjonen betydningen av å opptre på en slik måte at det også utad trer frem et bilde av at lovlige og hederlige forhold stort sett råder.

I tilknytning til spørsmålet om tillit til kommuneforvaltningen uttaler kommisjonen videre (NOU 1991:11 side 203):

> *"For å bygge opp eller bevare tilliten til kommunen og til den enkelte ombuds eller tjenestemann er det ikke uten videre tilstrekkelig å opptre korrekt. Man*

må også opptre på en slik måte at omverden får anledning til å sette seg inn i hva som foregår – og til selv å ta standpunkt til om alt er i orden."

I denne saken er det flere forhold som etter min mening ikke etterlater tillit til den kommunale og fylkeskommunale forvaltningen.

For det første er det uklart om søknaden om tilskudd oppfyller krav til søknad i og med at søknaden er undertegnet av mottaker av søknaden.

For det andre var den som undertegnet søknaden om tilskudd hos den offentlige søknadsmottaker, sønn av en av eierne i andelslaget, og daværende formann i andelslaget. Dette reiser spørsmål om inhabilitet hos den offentlige tjenestemannen som deltok i behandlingen av søknaden.

For det tredje ble vedkommende mottaker av søknaden instruert til å undertegne søknaden av sin overordnede (skogbrukssjef Groven) som synes å ha vært sentral i behandlingen av søknaden. Geir Johan Groven er oppført som saksbehandler på meldingen om vedtaket (bilag 3) og andre sentrale dokumenter i saken. På denne bakgrunn er det grunnlag for å reise spørsmål om Groven har opptrådt på en måte som reiser tvil om hans habilitet til å behandle den aktuelle saken. Etter forvaltningsloven § 6 andre ledd er offentlig tjenestemann inhabil dersom det foreligger "andre særegne forhold" som er "egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet". Det er grunnlag for å reise spørsmål om Groven var inhabil til å behandle søknaden idet han instruerte en av sine underordnede til å undertegne som søker.

For det fjerde synes det å være oppgitt uriktige opplysninger om bruken av Vassetvegen i søknad av 16.08.2000 om statstilskudd. I søknaden er det oppgitt at skogandelen utgjør 100%. Det stemmer ikke med andre opplysninger om skogandelen av samme vei.

For det femte foreligger det ikke ajourførte regnskap i henhold til de krav som fremgår av regnskapsloven. Det foreligger ikke revisorbekreftelse av regnskapet. Jeg har ikke foretatt undersøkelser av om andelslaget har plikt til å innhente revisorbekreftelse av sitt regnskap.

For det sjette er regnskapssammendraget for skogveianlegget av 23.10.2001 (bilag 16) undertegnet av ansatt i kommunen (Nils R. Sporan) å vegne av formann i andelslaget. Det foreligger ingen fullmakt eller forklaring på hvorfor saksbehandler i kommunen undertegner på vegne av søker/utbygger. Det samme skjemaet er undertegnet av Geir Johan Groven som skogbrukssjef.

For det syvende synes ikke kommunen eller Fylkesmannen i Buskerud å ha fremlagt tilstrekkelig informasjon til å besvare flere av de anførslene som Arne Trondrud har hatt i saken. Det kan gi inntrykk av at det ikke er ønskelig å forklare hvordan støtten er begrunnet eller hvorfor roller er blandet sammen på en lite tillitsskapende måte.

For det åttende synes vedtaket om å gi støtte til Vassetvegen å være i strid med de prioriteringer som fremgikk av tildelingsbrevet fra Landbruksdepartementet før tilskudd ble gitt.

Habilitetskrav

En sentral del av saksbehandlingsreglene i offentlig forvaltning er habilitetsreglene.

De bestemmelsene om habilitet som er relevante i saken, fremgår av forvaltningsloven (lov av 10. februar 1967) og kommuneloven (lov av 25. september 1992 nr 107). Forvaltningsloven gjelder *"den virksomhet som drives av forvaltningsorganer"*. Ethvert organ for stat eller kommune er forvaltningsorgan (fvl § 1).

Reglene om god forvaltningsskikk og habilitet m.v. gjelder blant annet ved forvaltningens behandling av saker som er enkeltvedtak.

Inhabilitet etter fvl § 6 andre ledd er begrunnet i tilliten sett utenfra, dvs hvordan omverden bedømmer saken uten å kjenne saken eller personen (se Torstein Eckhoff og Eivind Smith, Forvaltningsrett 7 utgave side 183). Det har ingen betydning for vurderingen av inhabilitet om man mistenker vedkommende for uhederlige forhold eller for å ha tatt personlige hensyn.

Inhabilitet kan som nevnt, foreligge dersom det foreligger særegne forhold som var egnet til å svekke tilliten til vedkommendes upartiskhet (fvl § 6 andre ledd). Et spesielt nært vennskapsforhold eller felles økonomiske interesser, er eksempler på slike særegne forhold.

Etter min vurdering er Nils R. Sporan åpenbart inhabil til å behandle saken på kommunenes vegne idet han er sønn av en av andelseierne i Vassetvegen AL. Dessuten er det forhold som tyder på at skogbrukssjef Geir Johan Groven kan ha vært innhabil til å behandle saken, fordi det forelå særegne forhold som var egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet som nærmere beskrevet foran (fvl §6 andre ledd).

Konsekvens av inhabilitet kan være at vedtaket er ugyldig

Inhabilitet er en saksbehandlingsfeil som blant annet kan medføre at vedtaket er ugyldig og må settes til side.

Men ugyldighet oppstår ikke dersom det er åpenbart at vedkommendes tilknytning til saken eller partene ikke vil kunne påvirke hans standpunkt og verken offentlige eller private interesser tilsier at han viker sete (fvl § 6 fjerde ledd).

Vedtak som er truffet av en som var inhabil kan være en feil som lett kan tenkes å ha virket inn på resultatet.

Selv om det er lite sannsynlig at inhabilitet har virket inn på resultatet, kan det likevel være grunn til å la brudd på habilitetsbestemmelsene medføre ugyldighet. Hensynet til allmennhetens tillit til at forvaltningen overholder habilitetsreglene, kan begrunne ugyldighet selv om det ikke påvises at inhabilitet har medført noen feil.

Men det er ingen automatikk i at inhabilitet medfører ugyldighet. Ugyldighet blir bare aktuelt dersom det er grunn til å regne med at feilen kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold (fvl § 41).

Selv om det er grunn til å tro at inhabilitet kan ha virket inn på beslutningen, vil det rettslig sett ikke alltid bli betraktet som ugyldig.

Etter min vurdering er det god grunn til å hevde at Groven var inhabil til å treffe avgjørelse i saken etter fvl § 6 andre ledd. Jeg er likevel usikker på om de forhold som knytter seg til Grovens instruksjon av Nils R. Sporan om å undertegne søknaden på vegne av søker, er tilstrekkelig til å konstatere at Groven faktisk var inhabil. Dette er en skjønnsmessig vurdering. Sett utenfra inngir det ikke tillit til den offentlige søknadsbehandlingen at Groven instruerte Nils R. Sporan til å undertegne søknaden.

Det er flere forhold som kan begrunne at det ikke kan utelukkes at inhabilitet som saksbehandlingsfeil har innvirket på vedtaket; mangel på skriftlighet om eventuelle habilitetsvurderinger som ble gjort den gang da, uklarhet om de vurderinger om bruken av Vassetveien som lå til grunn for vedtaket om støtte, motstridende opplysninger om utnyttelse av veien, mangel på åpenhet og etterprøvbarhet. Behovet for tillit sett utenfra kan ytterligere begrunne en konklusjonen om at det forelå inhabilitet hos Groven som kan ha virket inn på vedtaket.

Som nevnt foran har jeg ikke funnet det klart at Groven var inhabil etter fvl § 6 andre ledd.

Subsidiebedrageri

Konklusjon

Basert på de undersøkelser vi har foretatt og den informasjon vi er presentert fra oppdragsgiver har jeg kommet til følgende konklusjon:

> I søknad av 16.08.2000 om statstilskudd for utbygging av Vassetveien, ble det sannsynligvis gitt uriktige opplysninger om bruk av Vassetveien. I søknaden ble det uriktig gitt opplysninger om at skogandelen utgjorde 100% av vegen. Dette var opplysninger som var av betydning for adgangen til å oppnå statstilskudd ved veiutbyggingen.

Den økokrimdømte politibetjent Bjørn Lande så altså ikke det straffbare i saken. Ikke underlig da at han er dømt for økokrim

Konsekvenser av de funn vi har gjort

Noen av konsekvensene av de funn vi har gjort, kommenteres nærmere nedenfor.

Politianmeldelsen

Anmeldelse fra Trondrud til politiet den 22.03.2004, ble henlagt uten at det var igangsatt politietterforskning. Den påtalemessige begrunnelse var at forholdet ikke var straffbart.

Etter min vurdering og basert på ny informasjon som vi har avdekket gjennom granskingen, er det åpenbart grunnlag for mistanke om at det kan ha skjedd straffbare forhold i saken.

Det sentrale forholdet som etter min mening ikke kan avgjøres påtalemessig uten etterforskning, er mistanke om bedrageri mot staten ved at staten ble forledet til å tro at bruken av vegen var fordelt slik det fremkom i søknaden av 16.08.2000.

Staten har tapt penger, men Fylkesmannen nekter å følge opp. Skattebetalerne har dermed betalt for Sporans hytteeventyr

Politibetjent Bjørn Lande har altså sørget for at man ikke kan ha tillit til at politiet kan identifisere straffbare forhold

På denne bakgrunn fremstår henleggelsesbegrunnelsen fra påtalemyndigheten som underlig og skaper liten tillit til politiets evne til å identifisere straffbare forhold eller oppklare slike.

Fylkesmannen nekter å ta i saken. Hvorfor?

Erstatningsgrunnlag for staten

Basert på min konklusjon, kan staten ved fylkesmannen ha erstatningsrettslig grunnlag for tilbakesøking av det tilskuddet som ble gitt til vegutbygging for Vassetvegen AL i 2000.
Det foreligger grunnlag for å hevde at det er utvist skyld (culpa) ved at informasjon om andel skogbruksinteresser er overvurdert.

Det er grunnlag for å stille spørsmål ved om det overhode skulle vært gitt statstilskudd til vegutbyggingen, basert på bruken av vegen frem til det tidspunktet det ble søkt om statstilskudd. Det har sammenheng med de prioriteringer som ble gitt fra departementet om tilskudd til vegutbygging. Dermed synes det å være et økonomisk tap for staten og/eller for andre eiere av vei som ikke mottok noe tilskudd samme år på grunn av økonomiske prioriteringer.

Videre synes det å være påregnelig (adekvat) årssaksammenheng mellom de uriktige opplysningene om bruk av vegen og det økonomiske tap som kan ha oppstått for staten og/eller andre eiere av vei som ikke mottok tilskudd som følge av økonomiske prioriteringer.

Konsekvenser for tilliten til forvaltning av tilskudd til veiutbygging

I et samfunnsmessig perspektiv fremstår denne saken som et eksempel på at ansatte i det offentlige har forfordelt offentlig tilskudd ved å tilgodese en grunneier (Vassetvegen AL).

Det er viktig av hensynet til tilliten til det offentlige at fordeling av statens midler skjer i henhold til fastsatte retningslinjer og at beslutninger tas på en effektiv, forutsigbar og saklig måte som gir grunnlag for etterprøvbarhet. I denne saken er det flere forhold som synes å være i strid med disse grunnleggende forvaltningsrettslige prinsippene.

De forholdene som jeg mener gir grunnlag for å rette kritikk mot tjenestemenn i det offentlige som har behandlet saken, kan oppsummeres slik:

- Personen som søkte om tilskudd på vegne av Vassetvegen AL:
  - deltok selv i behandlingen av søknaden som offentlig tjenestemann i det offentlig organ som mottok søknaden,
  - var sønn av en av andelshaverne i andelslaget (daværende formann i andelslaget). Personen var dermed åpenbart inhabil til å delta i behandlingen av søknaden hos søknadsmottaker. Som livsarving til en av andelshaverne, hadde han dessuten indirekte økonomiske interesser i søknaden,
  - hadde ingen fullmakt eller bemyndigelse til å undertegne søknad på vegne av andelslaget,

- Søknaden ble behandlet til tross for at ingen bemyndiget hos søker (andelslaget) hadde undertegnet søknad om statstilskudd.

- Det er uklart om søknaden oppfyller minimumskravene til å blir behandlet som en søknad om statstilskudd.

- Den personen som hadde ansvar for faglige vurderingen av om statstilskudd skulle gis, instruerte en av sine underordnede om å undertegne søknaden. Det er derfor grunn til å stille spørsmål ved om det foreligger slike særegne forhold som tilsier at han var inhabil til å behandle denne.

- I søknaden ble det sannsynligvis gitt uriktige opplysninger om bruken av veien. Det er grunn til å tro at de uriktige opplysningene ble gitt for å oppfylle de krav som ble stilt for å utbetale statstilskudd. Således synes søknaden urettmessig å ha blitt tilpasset de krav som ble stilt for tilskudd til veiutbyggingen.

- *Regnskap for andelslaget* som helt eller delvis lå til grunn for søknaden, ser ikke ut til å ha blitt ajourført i henhold til regnskapslovens krav.

På denne bakgrunn anbefaler vi at det vurderes å klage saken inn for sivilombudsmannen (se vedlagte veiledning om klage til Sivilombudsmannen).

Oslo, den 11. oktober 2005

Erling Grimstad
advokat

Bjørn Tore Saltvik
seniorrådgiver